

дїзнавалися про важливість таких благодїйних ініціатив і необхідність дбати про братів наших менших.

Під час Всеукраїнської акції «Собаки і коти в нашому житті» педагоги розповідали дітям про правила відповідального господаря домашньої тварини та ознайомили з варіантами допомоги тваринам, які не мають господарів. Також вихователі провели цікаві тематичні заняття та ігри з дітьми, під час яких нагадали дітям що тварини – це не іграшки, це особистості, які потребують нашого піклування й любові. За час проведення акції її учасниками стали понад 2190 дошкільних груп та класів українських садочків та шкіл.

У грудні – лютому 2024 року ЗДО України брали участь у Всеукраїнській акції «Pets-витинанка», в рамках якої діти та педагоги виготовляли та розміщували на вікнах навчальних закладів витинанки на тему «Тварини в притулках чекають на тебе». Кожна створена витинанка стала не лише символом підтримки безпритульних тварин, але й можливістю звернути увагу суспільства на проблему хвостатих друзів людини в холодну пору року.

Отже, інтеграція благодїйних екологічних ініціатив у освітній процес ЗДО може підтримати реалізацію Цілей Сталого Розвитку, таких як охорона навколишнього середовища, виховання соціальної відповідальності. Залучення дітей дошкільного віку до екологічних акцій чи благодїйної діяльності сприяє формуванню у них позитивного ставлення до природи, розвитку емпатії, бажання допомогти іншим та брати участь у благодїйних екологічних ініціативах. Благодїйні акції стають яскравим показником людяності та соціальної відповідальності молодого покоління українців. Діти більше дїзнаються про проблеми безпритульних тварин та власними силами допомагають покращити життя собак та котів, які не мають господарів. Залучення дітей дошкільного віку до благодїйних екологічних акцій ефективний шлях до створення суспільства, яке гуманно та відповідально ставиться до тварин.

Література:

1. Happy raw: Благодїйний фонд допомоги безпритульним тваринам. Сайт URL: <https://happyraw.ua/ua>
2. Зімакова Л. Виховання чуйності у дітей дошкільного віку в процесі залучення до добродїйних акцій. *Педагогічні науки*. № 78. Полтава: ПНПУ. 2021. С. 22-27.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ І ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Голота О. В.,

*аспірант Луганського національного
університету імені Тараса Шевченка, голова ГО Освітній центр «Довкілля»,
керівник та інструктор Полтавського осередку
аеророзвідки «Сварог»
e-mail: oleggolota17@gmail.com*

Зелюк В. В.,

*кандидат педагогічних наук, директор
Полтавської академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського
e-mail: vvezeliuk@gmail.com*

Олійник І. М.,

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
педагогічної майстерності і інклюзивної освіти
Полтавської академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського
e-mail: ditvora@ukr.net*

Діти з ранніх років мають знати, що герб України – тризуб – стилізований сокіл, який іде на ціль і ніколи не промахнеться. Для цього їм необхідно на уроках довкілля надати можливість засвоювати це в доступній їм формі – в стройових піснях, іграх, змаганнях тощо.

Втіленню сокільства в школах і дошкіллі віддав багато років Роман Расевич. Надаємо його виступ у відомій учителям і батькам книзі «Грамматика любові» [1, с. 203-204], де він розповідає про двадцятип'ятирічний досвід боротьби за впровадження сокільства. Використовуйте цей текст під час лекцій для вчителів у післядипломній освіті, під час бесід з учителями і батьками у школі. Якщо маєте книгу «Грамматика любові», читайте текст Романа Расевича з цієї книги.

Підкреслюйте, як пише Роман Расевич, що навіть законодавство для запровадження сокільства не треба міняти. Бо організація соколиних гнізд за місцем проживання як форма виховної роботи, є цілком пригідною, як на сьогоднішній день. І це треба робити на щодень. Бо місце проживання школярів – це така необжита педагогічна територія, до якої ще ніхто і не приторкався. А сокільство цю територію, може обжити. Адже це те саме волонтерство, яке себе добре проявило тепер, коли нам стало тяжко. Тому, школа мала би скористатись такою можливістю і приступити до такої дії. І ми – в тому підмога. Чимало наших друзів у Фейсбуку [2], близьких по духу, сповна могли б це робити самі, на рівні волонтерства, навіть без додаткових «циркулярів» зверху. Просто, зібрати дітей однієї вулиці та об'єднати їх у різновікові групи (7–15 чоловік). Визначитись із лідером – старшокласником. І це можна було б робити не обов'язково під началом школи, якщо вони, школи, ще перебувають під впливом «циркулярних» страхів, хоч боятись цього уже давно не варто. А хто нині заборонить працювати з дітьми, для їхнього блага?! Допоки на освітянському олімпі приглядаються до нас, ми, тим часом, творимо свої добрі педагогічні справи.

Все у нас вийде! Давайте спробуємо! Наша лінія допомоги та підтримки завжди для вас відкрита – це лінія добровільного волонтерства із мого та вашого боку. Запрошую до співпраці, дорогі друзі! Творимо разом великий загальноукраїнський соціальний проєкт «Український сокіл»! Надіємось, що МОН України, Інститут педагогіки НАПН України чи інші профільні (і не тільки) інституції, звернуть увагу на наші починання і підтримають.

У концепції «Нової школи», щойно запрезентованої МОН України, термін «національна ідентичність» знайшов своє місце. Не думаємо, що її, національну ідентичність, вдасться сформуванати у школярів тільки на основі обрядовості. Зрештою, обрядовість – це скоріше відповідальність культури, а не освіти. В освіті мають працювати технології – педагогічні технології. Не впевнені, що такою технологією, превалюючою технологією в освіті у найближчій перспективі, буде саме козацька. Правда, козацька педагогіка, без сумніву, має посісти чільне місце у діяльності школи, але, адаптована до умов сокільства. А ось сокільство, український скаутизм, це уже діло! Це, насамперед – невідомість, а значить і перспективність, яку потрібно впроваджувати, що ми справно робили і робимо усі попередні чверть століття. Робили і робимо! Та де там?! Заступали і заступаємо їхні «лики»... Правда, окремі із них уже зникли, а інших, нині-завтра, те саме чекає. Бо така Божа воля. Світовий скаутизм, як найбільш досконала сучасна технологія має прийти в українську школу. І вона уже є в нашій школі. Навіть не треба надто придивлятись, без збільшувального скла можна її знайти, бо на обох наших сторінках достатньо об'ємно вона представлена. Залишається тільки підняти її, цю технологію, аби піти із нею у друге чверть століття нашої Незалежності. Піти впевнено, по-українськи [1, с. 203-204]!

На уроках у довкіллі діти можуть виконувати стройові пісні «Ми соколята, ми діти України».

Проводяться ігри соколят, наприклад двоє біжать, щоб зустрітись, третій їм на зустріч: «Біжу, біжу – злітаю, кого люблю спіймаю...».

На уроці у довкіллі проводяться змагання (хто далі долетить – добіжить).

Олег Голота, як голова громадської організації Освітній центр «Довкілля», залучає спеціалістів з усіх освітніх галузей для розроблення змісту стройових пісень, змагань соколят на уроках у довкіллі, ігор соколят на уроках у довкіллі [3].

Висновок: всі українські діти мають зростати як соколята. Діти дошкілля та початкової школи мають вивчати модель освіти для сталого розвитку «Довкілля» [4], яка включає уроки в довкіллі. На цих уроках діти мають можливість співати стройові пісні «Ми соколята – ми діти України», змагатись, хто далі добіжить (долетить), грати в сокільські ігри тощо. Це обумовить, як розумовий розвиток дітей, так і їх оздоровлення та підготовку до військових знань. А головне, соколята будуть зростати патріотами України.

Література

1. Роман Расевич. Сокільство в українській школі: 25 років поспіль. Граматика любові : [науково-публіцистичне видання] / укладач В. Р. Ільченко; під редакцією В. Р. Ільченко та В. А. Продаєвича. Полтава, Одеса: 2017. С. 203-204. URL: <https://www.facebook.com/groups/778488685585903/files/>
2. Роман Расевич, завідувач лабораторії Дитячого Сокільства ІПВ НАПН України. URL: <https://www.facebook.com/r.rasevych>
3. Ільченко О. Г., Голота О. В. Роль освітнього середовища у формуванні образу світу учнів. *Збірник матеріалів II Міжнародних педагогічних читань пам'яті О. Я. Савченко «Контексти творчості Олександри Яківни Савченко. Уміння вчитися як ключова здатність здобувачів початкової освіти в реаліях воєнного стану»*. Київ, 3 листопада 2022 р. (наукове електронне видання) / за заг. ред. Олега Топузова, Оксани Онопрієнко : Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Видавничий дім «Освіта». 2022. С. 37-41.
4. Гуз К.Ж., Зелюк В.В., Ільченко В.Р. Ідеї економічного світогляду в освіті для сталого розвитку суспільства. «Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка» : наук. фах. журн. 2023. № 3 (53). С. 206-212. URL: <https://drive.google.com/file/d/1RYjazf3fuaudrWkRu26f-3FuUATb3TjS/view>

БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Горшкова Г.В.

Хортицька національна академія
sirius40@gmail.com

В умовах війни в Україні гостро постає питання щодо створення безпечного освітнього середовища у закладах дошкільної освіти. У перші місяці війни всі заклади освіти країни перейшли на дистанційну форму навчання, чому передував досвід часів карантину Covid-19. Головним у цей час було забезпечити життя дітей. Зі стабілізацією фронту більшість закладів освіти центральних та західних регіонів України повернулись на очну або змішану форму навчання, а низка східних та південних областей залишається суто на дистанційному навчанні.

Мета дослідження – теоретичний аналіз та осмислення поняття безпечного освітнього середовища у закладах дошкільної освіти в умовах війни в Україні.

Методи й організація дослідження: аналіз теоретичного матеріалу та результатів моніторингу вебсайтів закладів дошкільної освіти України.

Результати. Питання освітнього середовища мирного часу (до лютого 2022) розглядалися науковцями в аспекті безпеки життєдіяльності: О. Долинна, Т. Андрєєва, А.І ванчук, Л. Загоруйко, О. Карпенко, Л. Карнаух, Т. Коломонець, І. Луценко, Л. Макаренко та ін.; психологічного комфорту та унеможливлення булінгу і дискримінації у роботах А. Богуш, Л. Карнаух, О. Добош, Б. Мажець, О. Козлюк та ін.